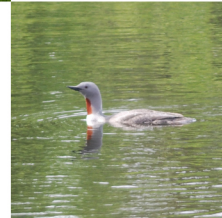
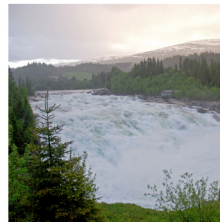

Balsfjord - Hammerfest

Tilleggsutredning for tema
reindrift for nye alternativer

Statnett

MARS 2011

Kunde: Statnett		
Dato: 31.03.2011	Rapport nr.: 11-306-2	Prosjekt nr.: 11-306
Prosjektnavn: Balsfjord - Hammerfest – tilleggsutredning reindrift		
Emneord: Reindrift, 420 kV, ledning, Balsfjord, Hammerfest, konsekvenser, avbøtende tiltak,		
<p>Sammendrag:</p> <p>Statnett har engasjert Ask Rådgivning for å vurdere konsekvensene av nye alternativer på Balsfjord - Hammerfest. Rapporten beskriver konsekvenser for de nye alternativene og vurderer dem opp mot konsesjonssøkte løsninger. Avbøtende tiltak beskrives etter samråd med de enkelte distrikter der de har kommet med nye anbefalinger.</p> <p>Det er totalt tre nye alternativer, 5 nye trasejusteringer og en alternativ lokalisering av transformatorstasjon som har blitt vurdert i denne rapporten. Alternativ 1.5.1 og 1.34 (inkl flytting av eksisterende 132 kV-ledninger) er mindre negativt sammenlignet med konsesjonssøkte alternativ. Alternativ 1.25, trasejusteringen ved Balsfjord og alternativ lokalisering av transformatorstasjonen ved Skillemoen er mer negativt, mens trasejusteringene i Nordkjosbotn og Kvænanbotn er av liten betydning.</p> <p>Av avbøtende tiltak er detalj-justeringer av mastepunkter i flaskehalsområder, opprydding etter gammel gruvevirksomhet og oppsetting av nye gjerdeanlegg blant de aktuelle.</p>		
	Rev.	Dato
Utarbeidet av: Kjetil Flydal, Sindre Eftestøl og Jonathan Colman		31.03.2011
Kontrollert av: Kai Nybakk	Ansvarlig: Ask Rådgivning	
Prosjektleder: Einar Berg	E-post: askrad@askradgivning.no	

FORORD

Statnett har engasjert Ask Rådgivning AS for å vurdere konsekvensene av nye alternativer på Balsfjord - Hammerfest. Rapporten beskriver konsekvenser, evt. avbøtende tiltak og prioriterer mellom de nye alternativene og konsesjonssøkte løsninger.

Rapporten er utarbeidet av Kjetil Flydal Sindre Eftestøl og Jonathan Colman. Einar Berg har vært ansvarlig for prosjektleder i Ask Rådgivning. Kai Nybakk har kvalitetssikret rapporten.

Kontaktperson hos Statnett har vært Oddvar Konst.

Ask Rådgivning AS vil rette en takk til de som har bidratt med informasjon.

Oslo, 31.03.2011

INNHold

1.	Innledning	9
2.	Metode og datagrunnlag	10
3.	Status for reindriften, verdi av beitene og konsekvenser av utbygging for de enkelte reinbeitedistriktene	11
3.1	Traséalternativ 1.25 Balsfjord og trasejusteringer ved Nordkjosbotn	11
3.2	Traséjustering i Balsfjord	13
3.3	Traséalternativ 1.5.1 Kåfjorddalen	16
3.4	Traséjustering i Kvænangsbotn.....	20
3.5	Alternativ lokalisering av Skillemoen transformatorstasjon.....	22
3.6	Nytt alternativ 1.34 og flytting av to 132 kV-ledninger i Hammerfest	25
4.	Oppsummering og konklusjon	27
Tabell 1: Konsekvensgrad for nye alternativer og trasejusteringer og sammenligning med konsesjonssøkte alternativ.		27

1. INNLEDNING

Ask Rådgivning AS er på oppdrag fra Statnett bedt om å gjøre en sammenlignende vurdering av konsesjonssøkt og nye traséløsninger for fagtema reindrift. Utredningen tar for seg alternativ 1.25 (utenom bebyggelse i Balsfjord), alternativ 1.5.1 (alternativ kryssing av Kåfjorddalen) og alternativ 1.34 i Hammerfest som inkl. flytting av to 132 kV-ledninger. I tillegg har vi vurdert noen mindre trasejusteringer og en alternativ plassering av transformatorstasjonen på Skillemoen.

Rapporten beskriver positive og negative konsekvenser av tiltaket, avbøtende tiltak og sammenligner de nye alternativene med de konsesjonssøkte, og lager en rangering mellom dem.

2. METODE OG DATAGRUNNLAG

Metodikken er tilsvarende og sammenlignbar med den som ble benyttet under den opprinnelige konsekvensutredningen fra 2009 (Colman m.fl. 2009). Vi henviser til kapittel 2 og 4 i opprinnelig utredning for beskrivelse av metodegrunnlag og generelt kunnskapsgrunnlag. Vi vil gjengi beskrivelser og vurderinger av beiteverdi, driftsmessige forhold og konsekvensgrad fra opprinnelig utredning, der disse har relevans ved vurdering av de nye alternativene og justeringene. Denne informasjonen er tatt ut fra kapittel 6 i opprinnelig utredning. I tillegg legges ny detaljinformasjon fra de berørte reinbeitedistriktene til grunn, der slik informasjon har kommet fram gjennom kontakt på tlf, e-post eller i møte.

3. STATUS FOR REINDRIFTEN, VERDI AV BEITENE OG KONSEKVENSER AV UTBYGGING FOR DE ENKELTE REINBEITEDISTRIKTENE

3.1 Traséalternativ 1.25 Balsfjord og trasejusteringer ved Nordkjosbotn

Traséalternativ 1.25 og trasejusteringene ved Nordkjosbotn berører reinbeitedistrikt 27 Mauken innenfor vinterbeiter. Vi henviser til opprinnelig utredning for detaljer rundt driftsstatus og arealbruk innenfor sesongbeite. Her gjengis relevant informasjon fra denne utredningen og det gis tilleggsinformasjon basert på telefonsamtale og e-post-korrespondanse med formann i reinbeitedistrikt 27, Tore Anders Oskal, i mars 2011.

Ledningsalternativ 1.25 går fra transformatorstasjonen mot øst over nordhellingen av Slettfjellet og sør for bebyggelsen ved Nylund. Nord for Storvatnet dreier traseen mot nordøst og følger bjørkeliene på vestsiden av Hølfjellet. Alternativ 1.25 går sammen med konsesjonssøkt alternativ 1.0 sør for Høgberget.

Det er tre trasejusteringer ved Nordkjosbotn, sør for Russeneset, samt vest og øst for passering Kjusakdalen. Disse innebærer at ledningen disse stedene kommer om lag 0-200 m høyere opp i den brattlendte bjørkeskogslia, sammenlignet med konsesjonssøkt alternativ 1.0.

3.1.1 Status for reindriften i berørte områder

Våren 2009 var reintallet innenfor dette distriktet på 1945 dyr (Reindriftsforvaltningen, 2010). Distriktet driver med felles flokk både sommer og vinter. Etter flytting fra sommerbeitet i oktober trekker reinen inn over Malangenhavvøya og kommer inn i områdene som er berørt av traséalternativ 1.25 og traséalternativene ved Nordkjosbotn noe senere på høsten (november/desember). Generelt kan det sies at vinterbeiter er begrensende for reinen i dette distriktet, og at det har vært mye menneskelige inngrep innenfor vinterbeitene de senere år (skytefelt, hyttebygging med mer).

I hovedutredningen fra 2009 beskrev vi bruken av de berørte områdene slik:

"Om høsten, og tidlig vinter, kan fjellområdet øst for Storvatnet være et slags reserveområde, men det brukes bare sporadisk i dag. Tidlig på høsten kan noe rein beite sopp i de øvre delene av bjørkeskogen ovenfor planlagt ledningstrase. De relativt slake fjellryggene opp mot Høltinden og Durmålstinden er noe brukt, dette gjelder også fjelldalene i området. Høgberget sør for Markenes, hvor ledningstraseen går, kan være viktig beite. Områdene øst for Storvatnet er for høytliggende, bratt og snørikt til å kunne brukes i særlig grad utover vinteren, men dette kan kanskje endre seg ved mildere klima i framtiden.

Det går en mindre brukt drivingslei fra Slettfjellet, over Langdalen og opp de nordvendte fjellryggene mot Høltinden og Durmålstinden. Kraftledningen vil krysse denne drivingsleien.

Trekk- og drivingslei gjennom Russedalen har ikke vært brukt på lenge og er ikke av betydning lenger."

Vi har i forbindelse med denne tilleggsutredningen fått noe utfyllende informasjon om de arealene som berøres av de nye alternativene. I bjørkeliene opp mot Slettfjellet og opp mot Høltinden og Durmålsfjellet er det stedvis bra lavforekomster på rabber, og mer åpne områder i skogen. Det er også god tilgang på sopp om høsten. Beitene her er mest brukt på høsten. Selve Slettfjellet er relativt lavtliggende slik at snøforholdene ofte gjør at området kan brukes på senvinteren. Fjellryggen Hølfjellet og sør til Andorvannet har lavbeiter i lavereliggende deler. Driv og trekk av dyr vil skje fra lavereliggende deler mot Sørkjosen, over Slettfjellet og i retning Andorvatnet, og videre over Strupfjellet (Ommasvarre) mot Heia. Trekk/driv kan også skje fra Kjosen og opp mot transformatorstasjonen, og videre i retning Strupfjellet.

Beiter som berøres av ledningen fra Bergeneset og østover forbi Nordkjobotn er lite brukt. Vanskelig fremkommelighet i brattliene, og høytliggende fjell, gjør dette området dårlig egnet til vinterbeite.

Myrområdene i lavereliggende deler mellom transformatorstasjonen og Sørkjosen (alternativ 1.0) er viktige enkelte vintre. Senest sist vinter var det en flokk i dette området. Ved nedising eller mye snø i fjellet vil det være tilgjengelige beiter her. Informasjonen om bruken av disse myrområdene samsvarer med det som var beskrevet i hovedutredningen fra 2009.

3.1.2 Verdi av berørte beiter

Alternativ 1.25 går gjennom beiter som ligger lenger unna bebyggelse og annen menneskelig påvirkning enn alternativ 1.0. Dette øker verdien sammenlignet med arealer nærmere menneskelig påvirkning. Opplysninger fra reindriften om at det er åpne områder og rabber i skogen med gode lavforekomster gir også en økende verdi som senhøst- og vinterbeite. Slettfjellet og liene opp mot dette er også i bruk på senvinteren grunnet snøforholdene, og dette gjør området her mer verdifullt enn berørte områder lenger østover hvor fjellene er for høytliggende og snøforholdene gjør beitenes utilgjengelige utover vinteren. Det er også av betydning at det går trekk over Slettfjellet/Andorvannet og mot mer sentrale deler av vinterbeitene.

Beitene som er berørt av alternativ 1.25 vurderes til **middels/stor** verdi.

Trasejusteringene ved Nordkjobotn (sør for Russeneset, samt vest og øst for passering Kjusakdalen) innebærer ikke noen vesentlig endring i hvilke beiter som blir berørt. Vi fastholder her samme verdivurdering som i hovedutredningen fra 2009, altså **liten** verdi.

3.1.3 Omfang og konsekvensvurdering

Negative effekter av 420 kV-ledningen i Balsfjord-området vil generelt bli størst hvis det velges en trase som ikke er parallellført med eksisterende ledning, og som går lenger unna bebyggelse. Eksisterende ledning, og det opprinnelige ledningsalternativet 1.0 går gjennom mer bebygde og menneskepåvirkete arealer enn alternativ 1.25. Ut i fra at reinen må forventes å unngå de menneskepåvirkete arealene er det sannsynligvis større tettheter av rein i områdene ved alternativ 1.25 enn ved alternativ 1.0 under beiting i november/desember. Unntaket kan være under vintre med mye snø da myrene som er påvirket av alternativ 1.0 vil kunne benyttes av reinen. Alternativ 1.25 passerer i mindre grad større myrer. På senvinteren kan det være rein på Slettfjellet som berøres av alternativ 1.25. Vi forventer at reinen unngår beitearealer rundt ledningen, slik det er beskrevet i hovedutredningen. Trekk som går fra Sørkjosen-området, over Slettfjellet og mot mer sentrale vinterbeiter kan i noe grad bli forstyrret, spesielt ved værforhold med støy fra ledningene. I hovedutredningen er det beskrevet en mulig barriereeffekt som følge av dette.

Alternativ 1.25 vil som barriere komme et stykke unna eksisterende inngrep, og den vil relativt sett kunne få en sterkere negativ effekt enn hvis ledningen går gjennom allerede menneskepåvirkete arealer. Dette vil kunne påvirke trekkene negativt, og kan gjøre det nødvendig å drive dyrene aktivt sørover.

3.1.3.1 Anleggsfasen

Vi forutsetter at anleggsarbeidet for ledningen skjer i sommerperioden (mai-oktober), da det ikke er rein i området. Omfanget av anleggsarbeidet begrenser seg da til spor i terrenget, hogstgater etc, som kan reduseres mye gjennom god opprydding. Omfang og konsekvens i anleggsfasen for alternativ 1.25 og for trasejusteringene ved Nordkjosbotn (sør for Russeneset, samt vest og øst for passering Kjusakdalen), vurderes derfor til **lite negativt**.

3.1.3.2 Driftsfasen

Når det gjelder driftsfasen vil negative effekter i form av barrierevirkning og unnvikelsesresponser være aktuelle (se avsnittet over). Omfang og konsekvens vurderes til **middels negativt** for alternativ 1.25. Dette er en noe mer negativt enn for alternativ 1.0 på den samme strekningen, som i dette området ble vurdert til middels/liten negativ i hovedrapporten.

Trasejusteringene ved Nordkjosbotn er innenfor lite brukte beiter. De tre justeringene vil komme 0-200 m høyere opp i bjørkeskogslia, men dette innebærer ingen vesentlig forskjell i hvilke beiter som blir berørt og i forhold til de relativt få dyrene som kan forventes å beite her. Vi vurderer derfor omfang og konsekvens til å ligge på samme nivå som for opprinnelig alternativ 1.0 i hovedutredningen, dvs **middels/lite negativt** omfang, og **liten negativt** konsekvens.

Ut i fra dette er konklusjonen at det nye alternativet 1.25 er mer negativt for reindriften enn konsesjonssøkt alternativ 1.0, mens trasejusteringene ved Nordkjosbotn ikke medfører noen vesentlige endringer i konfliktgrad.

3.1.4 Avbøtende tiltak

Formannen i distriktet har uttalt at i utgangspunktet vil det være minst negativt at ny ledningstrase følger eksisterende ledningstrase så tett som mulig. Vi anbefaler ellers de samme type avbøtende tiltak i forhold til reinbeitedistrikt 27 Mauken som er beskrevet i hovedutredningen fra 2009.

3.2 Traséjustering i Balsfjord

Mellom Tamokdalen og Mortensdalen er det en justering som innebærer å legge ledningen om lag 0-200 m høyere opp i bjørkeskogslia. Dette faller innenfor sommerbeiter som benyttes av Könkämä sameby i Sverige, og høstbeiter for reinbeitedistrikt 19/32 T Lakselvdal/Lyngsdal. I forhold til sommerbeiter blir det ingen vesentlig endring ved trasejusteringen fordi det kun er bjørkeskog som blir berørt og dette er en vegetasjonstype som brukes lite i sommerperioden. Vi vurderer det derfor slik at det ikke er noen vesentlig endring i forhold til konsekvenser på de sommerbeitene som brukes av Könkämä sameby.

For distrikt 19/32 T Lakselvdal/Lyngsdal berøres drivleden som brukes under vår- og høstflytting ved kryssing av Balsfjordeidet til og fra Mortensdalen, og høstbeiter som benyttes i forbindelse med høstflytting vil også berøres. Om høsten beiter dyrene lavere i terrenget slik at bjørkeskogslia i Balsfjordeidet er aktuelle beiter. Trasejusteringen har derfor betydning for distrikt 19/32 T.

Vi henviser til opprinnelig utredning for detaljer rundt driftsstatus og arealbruk for reinbeitedistrikt 19/32 T. Her gjengis relevant informasjon fra denne utredningen og det gis

tilleggsinformasjon basert på e-post-korrespondanse med formannen i reinbeitedistriktet, Henrik H. Gaup, i mars 2011.

3.2.1 Status for reindriften i berørte områder

Reintallet for distrikt 19/32T var våren 2009 på 1456 dyr, og det har ligget stabilt rundt dette nivået de seneste år (Reindriftsforvaltningen, 2010). Stordelen av reinen i distriktet tilhører den siidaen (Gaup-familien) som har sesongflytting inn og ut fra sommerbeitene over Balsfjordeidet og Mortensdalen.

I hovedutredningen fra 2009 skrev vi følgende om arealbruk i det berørte området:

“Flytting fra vinterbeitene i Kautokeino kommune skjer i siste halvdel av april. Flyttveien er om lag 350 km lang og går i grove trekk langs riksgrensen. I siste del av flyttveien passerer reinen gjennom Mortensdalen og krysser Balsfjordeidet før de trekker inn i sommerdistriktet nord for Balsfjordeidet og E6. I Mortensdalen vil alternativ 1.18 gå parallelt med flyttveien, og ved kryssing av Balsfjordeidet må alternativ 1.0 passeres. Kryssingen av Balsfjordeidet er allerede en flaskehals grunnet E6 og bebyggelse, men under vårflyttingen går det relativt greit da det kan benyttes snøscootere og foretas et relativt samlet driv. Men ikke alle år er like eller klimamessig like stabilt. Enkelte vår er det knapt med snø, slik at reinflokkene må drives til fots over Balsfjordeidet. Under slike forhold kreves det minimalt med forstyrrelser. For å unngå at deler av flokken snur tilbake, så må det oppføres mobilt sperregjerde fra skogsbandet og helt ned til bilveien. Nederst må det brukes strie, slik at flokken tror at de er fanget inne i et arbeidsgjerde... Perioden for høstbeitet er fra 25.08 – 01.11, og dyrene trekker over Balsfjordeidet og inn i høstbeitene etter høstslakting i Lakselvdalen. Trekket over og inn Mortensdalen er mer utfordrende på høsten grunnet sky atferd på dyrene etter frittstående sommerbeiting, fordi en ikke kan bruke scootere, og fordi dyrene følger et mer naturlig trekkemønster med mindre aktiv driving. Forsvarets anleggsarbeid i området forårsaker ekstra forstyrrelse og reintap i området på 90-tallet, distriktet hevder å ha hatt reintap på nærmere 400 dyr i denne perioden og har fått økonomisk erstatning for et mindre antall. Kryssing av E6 er også en utfordring pga biltrafikk i høy hastighet. Høstbeitet omfatter Signaldalen, Vassdalen, Postdalen, Tamokdalen, Mortensdalen, Parrasdalen, Stordalen, Breidalen/Gålde, Cappel, Isdalen, områdene mot Rosta, Reiersdalen og Finndalen. Distriktet opplyser at Mortensdalen er spesielt mye brukt, og den vil i alle tilfelle brukes i forbindelse med flytting ut av sommerbeitet fordi det er her reinen trekker opp fra Balsfjordeidet. Mortensdalen er også et av de områdene som brukes mye i brunsten. Det er et sperregjerde som forhindrer at dyr trekker ned lia mot Signaldalen i samme området som alternativ 1.18 går ned fra Mortensdalen til Signaldalen. Trekkveiene videre fra Mortensdalen går derfor på vestsiden av Polvartinden, og inn i Postdalen.”

Vi har i forbindelse med tilleggsutredningen fått noe utfyllende informasjon om de arealene som berøres av trasejusteringen. Fra Mortensdalen og sørover langs Balsfjordeidet foregår det beiting i forbindelse med høstflyttingen. De første flokkene som kommer over Balsfjordeidet ved Kila tvinges sørover langs fjellsiden. Årsaken er at flokken bruker lenger tid rundt fjellformasjonen og det er mye bedre beite der enn i selve Mortensdalen. Sånn sett går det rein i bjørkeskogen inntil snøen setter seg i skogsområdene. Etter at snøen kommer, så vil reinflokkene trekke seg lenger opp i lia. Deler av flokken trekker også over ved Øvergård (like nord for Øvergård - krysset til Øverbygd).

3.2.2 Verdi av berørte beiter

Flyttveien over til Mortensdalen ble i hovedutredningen fra 2009 vurdert til å ha **stor** verdi.

Den nye informasjonen om bruk av beiter i dalsiden langs Balsfjordeidet, som her er lagt fram ble ikke lagt spesifikt til grunn i hovedutredningen fra 2009. De berørte bjørkeskogsliene er viktig beite etter flytting over Balsfjordeidet, om enn ikke like viktige som Mortensdalen og fjellbeitene med tilknytning til denne. Vi vurderer verdien til **middels**.

3.2.3 Omfang og konsekvensvurdering

Vi velger her å differensiere mellom konsekvenser på høstbeitene på østsiden av Balsfjordeidet og konsekvenser på selve trekk- og drivleden som går over ved Mortensdalen. Dette for å kunne gi en grundigere vurdering av selve trasejusteringen. Trasejusteringen gjør ingen stor forskjell i hvilke beiter som blir berørt i forhold til alternativ 1.0 som ble utredet i hovedutredningen fra 2009, men ledningen kommer noe høyere opp i bjørkeskogen, og vi vil anta at det gradvis er en økende beitebruk oppover lia, altså vekk fra E6, og mot de sentrale høstbeitene i bl.a. Mortensdalen. Å legge ledningen høyere opp i skogen kan derfor få et noe større omfang enn lenger ned mot E6. Vi forventer unnvikelseeffekter slik det er beskrevet i hovedutredningen. Når det gjelder drivleden inn og ut av Mortensdalen er endringen som følge av trasejustering på dette punktet så lite at det antakelig ikke utgjør noen forskjell.

3.2.3.1 Anleggsfasen

I anleggsfasen vurderer vi omfang og konsekvens som beskrevet i hovedutredningen fra 2009 (liten/middels negativt omfang og middels negativ konsekvens).

Når det gjelder de berørte høstbeitene i området på østsiden av Balsfjordeidet mellom Tamokdalen og Mortensdalen vil det være av stor betydning for omfanget hvordan selve anleggsarbeidet gjennomføres. Vi antar at rydding av hogstgate og forberedelser for mastefundamentering/eventuelt påbegynt reising av master kan være satt i gang når dyrene er på høstbeite her. Vi forutsetter da en begrensning av negative effekter ved at det er ryddet for hogstavfall og lignende slik at dyr ikke vil sette seg fast. Vi forutsetter også at aktivt arbeid ikke pågår under selve høstflyttingen og beitingen i området, slik at en unngår direkte frykt og fluktresponser i møte med anleggsarbeidere. Under disse forutsetningene vil de negative effektene være begrenset til den forstyrrelse som følger av en ny bred hogstgate og etterlatte maskiner og utstyr i terrenget. Dette vil kunne medføre unnvikelseeffekter som generelt beskrevet i hovedrapporten. Vi vurderer da omfanget til å bli **middels/stort negativt** og konsekvensgraden **middels negativ** for konsesjonssøkt alternativ 1.0 på denne strekningen. For trasejusteringen økes omfang og konsekvens noe, men vil fortsatt bli satt til henholdsvis **middels/stort negativt** og **middels negativ**. Årsaken til at justeringen er noe mer negativt er at justeringen vil påvirke dyr som beiter noe høyere opp mot fjellet og vekk fra E6 om høsten.

3.2.3.2 Driftsfasen

Når det gjelder omfanget og konsekvensen i forhold til selve drivleden opp til Mortensdalen fastholder vi den samme vurderingen som for alternativ 1.0 slik det ble beskrevet i hovedutredningen, fordi justeringen her er veldig liten. Omfanget ble da vurdert til liten/middels negativt, og konsekvensen til middels negativ basert på at vi antok at drivleden fortsatt kunne benyttes, men med bruk av noe mer ressurser til gjeting (se avbøtende tiltak).

I driftsfasen vil unnvikelsesresponser kunne gjøre seg gjeldende for rein som beiter i bjørkelia mellom Tamokdalen og Mortensdalen. Vi antar at omfanget og konsekvensgraden blir på tilsvarende nivå som under anleggsfasen med de forutsetningene vi har gitt for opprydning og stopp i anleggsarbeidet (se ovenfor). Vi vurderer da omfanget til å bli **middels/stort negativt** og konsekvensgraden **middels negativ** for konsesjonssøkt alternativ 1.0 på denne strekningen. For trasejusteringen økes omfang og konsekvens noe, men vil fortsatt bli satt til henholdsvis **middels/stort negativt** og **middels negativ**. Årsaken til at justeringen er noe mer negativt er at justeringen vil påvirke dyr som beiter noe høyere opp mot fjellet og vekk fra E6 om høsten.

3.2.4 Avbøtende tiltak

Vi henviser til de beskrivelser av avbøtende tiltak som er gitt i hovedutredningen og presenterer her noe tilleggsinformasjon basert på innspill fra formannen i reinbeitedistrikt 19/32 T.

Ledningen som går gjennom Balsfjordeidet kan tenkes å fortrenge dyr herfra under høstbeitingen. Dette kan gi et press mot sørsiden av fjellområdene som ligger mellom Signaldalen og Tamokdalen og dette kan føre til sammenblanding med svensk reindrift. I så tilfelle vil et avbøtende tiltak kunne være å etablere et solid sperregjerde på denne siden av fjellformasjonen. Et slikt tiltak må avklares med alle aktører innenfor reindriften i området og eventuelle andre brukerinteresser, og detaljplasseringen må planlegges i samråd med reinbeitedistrikt 19/32T.

Trasejusteringen er akkurat ved drivleden så liten at det sannsynligvis ikke har betydning for konsekvensene, men reinbeitedistriktets formann har uttalt at ledningen bør gå så høyt som mulig i terrenget, men ikke så høyt at den synes innover Mortensdalen. Jo høyere ledningen går, desto mindre er risikoen at dyrene velger en annen rute enn innover Mortensdalen under høsttrekket. Mastepunktene i forhold til drivleden bør hensyntas når ledningstraseen stikkes ut i terrenget. Det vil være avbøtende at Statnett her rådfører seg med distriktet.

Det er stor usikkerhet knyttet til den faktiske effekten av ledningen på flyttveien over Balsfjordeidet. Skulle det bli så ille at reinen ikke lar seg drive over vil et avbøtende tiltak kunne være å sette opp et opplastningsgjerde og frakte dyrene med trailer enten til Kautokeino eller annet sted avhengig av årstiden. Statnett bør vurdere dette tiltaket i samråd med reindriften etter hvert som praktiske erfaringer blir gjort.

3.3 Traséalternativ 1.5.1 Kåfjorddalen

På sørvestsiden av Kåfjorddalen kommer alternativ 1.5.1 litt lenger nord enn opprinnelig alternativ 1.5. Alternativ 1.5.1 starter ved de gamle gruvene rett på østsiden av vann 871 moh, og går rett nordover, bøyer av nordvest ved Borsojavri og krysser Kåfjorddalen ved Oterholmen og går videre til Hanskegurra på nordøstsiden av dalen. Fra Hanskegurra går ledningstrase 1.5.1 i rett linje til østsiden av høyde 755 moh, der det går sammen med opprinnelig alternativ 1.5. Generelt kan det sies at alternativ 1.5.1 krysser dalen i et terreng som er noe brattere og mer utilgjengelig, sammenlignet med alternativ 1.5 som følger ned øvre del av ryggen Suonjercohkát fra sørvestsiden, krysser dalbunnen forbi Oterholmen, og går opp bekkekløften ved Hanskejohka på nordøstsiden av dalen.

Ledningsalternativ 1.5.1 berører vår- og sommerbeiter for distrikt 37 på sørvestsiden av Kåfjorddalen, og det berører sommerbeiter for distrikt 36 på nordøstsiden av dalen. I tillegg er det berørte beitet på sørsiden av dalen i bruk av distrikt 24T som vinterbeite, og på nordsiden har distrikt 39 sesongflytting gjennom distrikt 36 sine sommerbeiter.

Vi henviser til opprinnelig utredning for detaljer rundt driftsstatus og arealbruk for reinbeitedistrikt 24T, 36, 37 og 39. I denne tilleggsutredningen gjengis noe informasjon fra hovedutredningen som er spesielt relevant ved vurdering av alternativ 1.5.1. Vi legger også til grunn tilleggsinformasjon som er kommet fram gjennom e-post-korrespondanse og møte med Ole A. Utsi og John E. Utsi fra reinbeitedistrikt 37, i mars 2011. Vi har vært i kontakt med formannen i distrikt 36, Peer A. Gaup, men han hadde ikke anledning til å møte oss eller gi tilleggsinformasjon på annen måte, innen de tidsfrister vi opererte med i denne utredningen. Hvis vi får ny informasjon fra distrikt 36 på et senere tidspunkt kan dette gi endring i konsekvensvurderingene.

Distrikt 24T og 39 har ikke vært kontaktet i forbindelse med denne utredningen. For distrikt 24T ligger delstrekningen i ytterkanten av vinterbeiter. Det er ingen særlig forskjell i

verdiene av områdene som blir berørt av alternativ 1.5 og alternativ 1.5.1 for disse vinterbeitene. For distrikt 39 sin del er ikke drivleiene for sesongflyttingen berørt av alternativ 1.5.1. Alternativet ligger i ytterkant av høstbeite/oppamlingsområde som benyttes en periode i oktober/november, men det er heller ikke her noen vesentlig endring i typen beiter som berøres sammenlignet med alternativ 1.5.

Vi vurderer det derfor slik at det ikke er noen vesentlig endring i forhold til konsekvenser for distrikt 24T og 39 sammenlignet med alternativ 1.5.

3.3.1 Status for reindriften i berørte områder

3.3.1.1 Distrikt 37

Våren 2009 var reintallet innenfor dette distriktet på 1474 dyr (Reindriftsforvaltningen, 2010). Distriktets reintall har de senere år stort sett variert mellom 1500 og 2000 dyr. Distriktet driver med felles flokk både sommer og vinter. Etter flytting fra vinterbeitet i april trekker reinen inn i området og beveger seg langs sørsiden av Kåfjorddalen der det blir tidlig grønt.

I hovedutredningen fra 2009 beskrev vi bruken av de berørte områdene slik:

“Vårflyttingen skjer langs grensen til Finland i slutten av april slik at de kommer inn i beiten rundt Kåfjorddalen i perioden 25.04-05.05. Pga mye snø i fjellene i disse områdene går dyrene vanligvis veldig spredt under kalvingen. Det er viktige tidlig grønne beiter og kalving i områdene nord for Guolosjavri, hvor kalvingen oftest starter, gradvis trekker dyrene vestover og det er kalving bl.a. i lavere områder under Moskkugaisi. Her berører begge ledningsalternativene kalvingsområder. Alternativ 1.5 går ned i dalen langs fjellryggen Suonjercokkat som er viktig for reinen fordi den ikke er for bratt, de har her frodige grøntbeiter og kan trekke helt opp på fjellet. Alternativ 1.0 som krysser dalen lenger sør vil passere slakere områder hvor dyrene kan beite og trekke forbi mot sentrale områder av sommerbeitene utover i kalvingsperioden.”

I forbindelse med denne tilleggsutredningen har reindriften gitt oss følgende informasjon:

I starten av kalvingen trekker reinen inn i området som berøres av alternativ 1.5/1.5.1 forbi Guolosjavri. Utover i mai vil snøsmeltingen gradvis gi gode beiter oppover liene nord for Moskkugaisi og videre inn i arealene der ledningsalternativ 1.5.1 går. Det er her lavbeiter på rabbene og grøntbeiter nedover liene ut mot Kåfjorddalen.

3.3.1.2 Distrikt 36

Våren 2009 var reintallet innenfor dette distriktet på 8510 dyr (Reindriftsforvaltningen, 2010). Reintallet innenfor distriktet har nær doblet seg i løpet av de siste 10 årene. De driver samlet i en siida innenfor sommerbeitene.

I hovedutredningen fra 2009 beskrev vi bruken av de berørte områdene slik:

“Det er et sperregjerde som skiller distriktet i et sommeroppholdsland i nord og et vår- og høstoppholdsland i den sørlige delen. Dette sperregjerdet går fra riksvei 865 i Reisadalen ved Gahperus og over fjellet til Kåfjorddalen ved Gaivuonskaidi. Sperregjerdet følger grovt sett eksisterende 132 kV-ledning fra Kåfjorddalen til Reisadalen. Sommeroppholdslandet går ut mot kysten og mot befolkete områder med menneskelig forstyrrelse. Vår- og høstoppholdslandet er gjennomgående mer uberørt og langt fra folk. Reinen flyttes fra vinterbeitet og inn i sommerdistriktets sørlige del i april. Flyttingen er ikke berørt av ledningen. Bukkene skilles ut og drives til de nordlige delene av distriktet, nord for sperregjerdet og ut mot dalene og fjorden. De vil da måtte drives forbi planlagt kraftledning, men beiten er nord for ledningen. Hovedkalvingsområdet er derimot sør for sperregjerdet, nærmere bestemt fra Njallaavzi helt sør i distriktet og nordover opp mot sperregjerdet. I dette området vil kraftledningsalternativene berøre kalvingsområder i den nordligste delen

opp mot sperregjerdet langs eksisterende 132 kV-ledning. Kalvingstygdepunktet er i slutten av mai/begynnelsen av juni. To mindre brukte kalvingsområder ligger nord for sperregjerdet i sommeroppholdslandet, fra Dolpi og nordover, og på Maurneset. Disse vil ikke berøres av kraftledningen. Kalveflokkene samles i oppsamlingsområdet sør for sperregjerdet før de slipper igjennom gjerdet til sommerbeitene. I dette området går ledningsalternativene gjennom. Etter St. Hans blir dyrene drevet igjennom sperregjerdet på spesielle punkter, og de er på nordsiden av gjerdet frem til ca 10. august. Dyrene blir da drevet sørøst til kalvemerkingsgjerdet rett øst for Njuorjojavri (rett sørøst for der alternativ 1.0 og 1.5 møtes). Trekket/drivingen starter rundt 10. august (dyrene er da veldig spredd) og kalvemerkingen skjer i august/september. Etter kalvemerkingen blir dyrene sluppet ut på sørsiden av sperregjerdet. De blir på sørsiden (helt opp til sperregjerdet) frem til distrikt 39 kommer inn i området. Parringslandet er med andre ord sør for sperregjerdet, og vil berøres av ledningsalternativene.”

Ut i fra den informasjonen vi la til grunn i hovedutredningen vil alternativ 1.5.1 berøre kalvingsområder som er i bruk frem mot St. Hans, og høstbeiter/brunstland som er i bruk etter ca. 10. august.

3.3.2 Verdi av berørte beiter

3.3.2.1 Distrikt 37

Alternativ 1.5.1 går gjennom samme type beiter som alternativ 1.5, men noe mer høytliggende og derav antakelig noe senere avsmeltet om våren. Det er sannsynlig at beiten ved alternativ 1.5.1 får økende verdi utover i kalvingstiden. Rabber med lavbeiter kan imidlertid ha høy beiteverdi også tidlig i kalvingsperioden. Grøntbeiter innenfor området som berøres av alternativ 1.5.1 vil også kunne benyttes videre utover sommeren, men da vil det være mest beiting i sentrale områder lenger mot sørvest. Verdien i det berørte området vurderes til samme nivå som for 1.5 i hovedutredningen, **middels/stor** for berørt kalvingsland, og **stor** for berørte trekkveier. Trekkveiene følger hyller og skar i terrenget rundt Moskkugaissi og ned mot Suonjerchokkat.

3.3.2.2 Distrikt 36

På nordøstsiden av Kåfjorddalen vil alternativ 1.5.1 gå gjennom ytterkanten av distrikt 36 sitt kalvingsland og brunstland, samt oppsamlingsområde. Vi vurderer de berørte verdiene som for alternativ 1.5 i hovedutredningen og setter verdien til **stor/middels**.

3.3.3 Omfang og konsekvensvurdering

3.3.3.1 Distrikt 37

Alternativ 1.5.1 er antakelig noe mindre negativt enn opprinnelig alternativ 1.5 som passerer ned Suonjerchokkat der beiten er gode (tidlig smelting) og det er mulig trekkvei opp og ned til dalen.

Anleggsfasen

Vurderingene blir som for alternativ 1.5, dvs. unnvikelseeffekter i forbindelse med kalvingstida hvis anleggsarbeidet er påbegynt og har etterlatt seg spor i terrenget, og frykt og fluktposjoner senere på sommeren i forbindelse med aktivt anleggsarbeid. Det forutsetter imidlertid at det ikke skjer aktivt anleggsarbeid i kalvingsområdene under selve kalvingsperioden. Omfanget vurderes derfor til **stort negativt** og konsekvensgraden til **stor/middels negativt**. Dette er samme nivå som for 1.5 i hovedutredningen, men vi mener likevel alternativ 1.5.1 er noe mindre negativt fordi det ikke berører Suonjerchokkat.

Driftsfasen

Vurderingene blir som for alternativ 1.5, og unnvikelseeffekter innenfor kalvingsland er mest utslagsgivende i forhold til omfang og konsekvens. Omfanget vurderes til **stort negativt** og konsekvensgraden til **stor/middels negativt**. Dette er samme nivå som for 1.5 i hovedutredningen, men vi mener likevel alternativ 1.5.1 er noe mindre negativt fordi det ikke berører Suonjerohkat.

3.3.3.2 Distrikt 36

På nordøstsiden av Kåfjorddalen er det stup som hindrer reinen i å trekke ned fra fjellet. Området ved Hanskegurra, der ledningen kommer opp fra dalen vil derimot være tilgjengelige beiter. Ut i fra kartmateriale og den informasjonen som er lagt til grunn for vurderingene for alternativ 1.5-1.3 i hovedutredningen ser vi det slik at det nye alternativet 1.5.1 ikke vil utgjøre noen vesentlig forskjell for reindriften. I arealbrukskart går traseene gjennom samme typer sesongbeiter, og begge traseer går gjennom relativt lik topografi og høydelag og de ligger nær hverandre. Vi gjør derfor de samme konsekvensvurderinger som for alternativ 1.5, og henviser til denne for begrunnelser.

Anleggsfasen

Omfanget settes til **stort negativt** og konsekvensgraden til **stor/middels negativt**. Det forutsettes at det ikke drives aktivt anleggsarbeid i kalvingsperioden.

Driftsfasen

Omfanget settes til **middels negativt** og konsekvensgraden til **middels negativt**. Ved sammenligning av alternativ 1.5.1 med alternativ 1.5, for både distrikt 37 og 36, vurderer vi det slik at 1.5.1 er noe mindre negativt alternativ for reindriften som helhet. Årsaken til dette er at beiter og trekk ned Suonjerohkat og trekk nede i selve Kåfjorddalen blir mindre påvirket. Dette endrer heller ikke på vår konklusjon fra hovedutredningen om at alternativ 1.0 er det klart mest negative for reindriften i dette området.

3.3.4 Avbøtende tiltak

3.3.4.1 Distrikt 37

Vi henviser til hovedutredningen for beskrivelser generell avbøtende tiltak som også er aktuelle for alternativ 1.5.1.

Avbøtende tiltak som gjelder spesifikt for alternativ 1.5-1.5.1:

Opprydding etter tidligere gruvedrift i området der alternativ 1.5.1 passerer Moskkujavri kan gjøres parallelt med anleggsarbeidet for ledningen. Distriktet har i dag problemer med at rein setter seg fast eller på annen måte hindres av rester som ligger igjen etter gruvedriften. Et slikt avbøtende tiltak kan gjøres i samarbeid med kommunen.

Det er viktig at master ikke plasseres på terrasser i terrenget ned mot Kåfjorddalen der beitene kan være gode. Befaring/rådføring med reindriften er her nødvendig for å finne en minst mulig negativ detaljløsning. Hvis 1.5.1 med luftspenn over Kåfjorddalen er mulig vil dette være mindre negativt for reinen ved at trekk nede i dalen (hvor det er smalt) ikke forhindres.

Det er en viktig trekk- og drivingslei som passerer gjennom skaret på østsiden av Moskkugaissi der alternativ 1.5 går. Her er det viktig at ledning ikke legges i konflikt med trekk- og drivingsleia gjennom den smale passasjen. En forbedring kan være å legge ledningen noen titalls meter opp fra skaret på østsiden, likevel ikke så høyt at den kommer i veien for de gode beitene på toppen av Moskkugaissi. Det er uansett meget viktig at master ikke plasseres i den trange passasjen. Valg av noe høyere master slik at ledningen kommer noe høyere opp fra bakken kan også være en forbedring. Generelt kan det sies at mastelokalisering bør gjøres etter befaring/rådføring med reindriften i denne passasjen.

Avbøtende tiltak som gjelder for 420 kV-ledningen generelt gjennom distrikt 37 sine beiter:
I møte med oss i mars 2011 kom distriktet fram med flere aktuelle avbøtende tiltak. Noen av disse er også nevnt i hovedutredningen. Vi tar det med her selv om det ligger litt utenfor saksområdet for denne tilleggsutredningen.

Siden eksisterende merkegjerd med beitehage, som ligger sentralt i området (sør for vann 971) og nært ved alternativ 1.0, kan bli vanskeligere å bruke (se også opprinnelig konsekvensutredning fra 2009) kan et avbøtende tiltak være å sette opp ny beitehage med merkegjerd ved Rovvejvri i forlengelsen av grensegjerdet mot reinbeitedistrikt 24T. Problemer med tap av dyr som trekker vekk fra inngrepsarealene og krysser dårlig vedlikeholdte grensegjerder eller grensegjerder som er skjult under snøen kan avbøtes ved a) å utbedre eksisterende gjerder og b) ha mobile gjerder lagret ute i terrenget, som kan settes opp på snø (og også hektes fast til beslag på eksisterende faste gjerdestolper som stikker over snøen). Slike mobile gjerder er særlig en god løsning tidlig og sent i sesongen da snøfonner kan skjule de faste gjerdene. Hvis gjerder som avbøtende tiltak skal være en løsning må alt være klart før anleggsarbeidet starter.

Helikopterbruk og annen trafikk ut i terrenget må varsles reindriften og dette må ikke skje over og inn mot beitende reinsflokker. Troms kraft har ved enkelte anledninger ikke tatt slike hensyn og tap av kalver i flomstore elver har vært resultatet.

Reduksjon i flokkstørrelsen i en periode rundt anleggsarbeid kan gjøre det mulig å ha bedre kontroll på flokken og unngå forstyrrelser og tap ved at dyr forsvinner forbi sperregjerdene. Dette krever kompensasjon fra Statnett, en plan for gjenoppbygging av opprinnelig flokkstørrelse, og det vil antakelig måtte godkjennes som en løsning i reindriftsforvaltning og styrer.

Det kan være mulig å holde igjen dyrene i et område som det trekkes gjennom på vårflytting, og ha kalvingen der. Dette må i så fall avklares med øvrig reindrift. Det samme kan være aktuelt på høsten, dvs. at de trekker tidligere ut av sommerbeitene enn vanlig. På denne måten kan perioden med dyr i inngrepsarealene reduseres til en periode på sommeren. Forslaget er ikke nødvendigvis gjennomførbart, og vil kreve godkjenning i reindriftsforvaltning og styrer. Det er uklart hvordan Statnett kan bidra med kompensasjon eller lignende.

En forlenging av sperregjerde mot distrikt 24T Helligskogen ned Avzevaggi kan forhindre tap av dyr. Dette vil kreve godkjenning fra andre som berøres av gjerdet. Der alternativ 1.0 passerer kløfter og skar i terrenget sørøst for den samme dalen bør de enkelte mastepunkter avklares med reindriften, da det her er trange passasjer ved trekk og driving.

Til slutt kan det nevnes at distrikt 37 er meget bekymret for konsekvensene av at ledningen vil gå gjennom sentrale sommerbeiter og oppsamlingsområde. De håper fremdeles at Statnett kan legge fram et nytt alternativ som går lenger nord og i mer høytliggende og dårlige beiter mellom Skibotn og Kåfjord. Dette har distriktet foreslått ved tidligere anledning.

3.3.4.2 Distrikt 36

Vi henviser til hovedutredningen for generelle beskrivelser av avbøtende tiltak.

3.4 Traséjustering i Kvænangsbotn

Innerst i Sørfjorden ved Kvænangsbotn er det en justering som innebærer å legge ledningen høyere opp i bjørkeskogslia og på sørsiden av den lokale 151 m.o.h. toppen. På deler av strekningen kan justeringen berøre enkelte myrdrag i noe større grad. Justeringen skjærer ut fra opprinnelig alternativ 1.0 rett nord for Mølnelva, følger en trase ca. 200 meter lenger

sør enn alternativ 1.0, før den kommer tilbake på opprinnelig trase ved Åboelva. Justeringen berører en strekning på ca. 3 km. Området faller innenfor sommerbeiter som benyttes av distrikt 35 A.

Vi henviser til opprinnelig utredning for detaljer rundt driftsstatus og arealbruk for reinbeitedistrikt 35 A. Her gjengis relevant informasjon fra denne utredningen. Vi har prøvd å kontakte distriktet for eventuell tilleggsinformasjon i forhold til bruken, men det har ikke latt seg gjøre å komme i kontakt med distriktet. Hvis vi får ny informasjon fra distrikt 35 på et senere tidspunkt kan dette gi endring i konsekvensvurderingene.

3.4.1 Status for reindriften i berørte områder

Reintallet for distrikt 35 var våren 2009 på 6510 dyr, og det har ligget relativt stabilt rundt dette nivået de seneste år (Reindriftsforvaltningen, 2010). Distriktet har en sommersida og to vintersidaer.

I hovedutredningen fra 2009 skrev vi følgende om arealbruk i det berørte området:

"Innenfor sommerbeitene nord for Gæiradalen og sperregjerdet Lankajavri til Brennbukt er reinen spesielt utsatt for forstyrrelse i randområdene mot E6 og bebyggelsen langs fjorden. Om sommeren er det store beitearealer tilgjengelig etter at snøsmeltingen er over, og reinen har store beitearealer tilgjengelig på tross av forstyrrelsene i randsonene. De rikeste beitene er likevel ofte tapt til landbruk nede i dalene slik at gjenværende rike lavlandsbeiter kan være en begrensende ressurs. De beitene som påvirkes av alternativ 1.0 gjennom sommerbeitene øst for Lankajavri er det god tilgang til innenfor sommerbeitet, og her er det allerede et inngrep i form av 132 kV-ledning."

3.4.2 Verdi av berørte beiter

Områdene langs alternativ 1.0 på denne strekningen ble i hovedutredningen fra 2009 vurdert til å ha **liten** verdi (p.g.a. at denne strekningen ikke har noen verdi i forhold til driv og trekk). Vi legger samme vurdering til grunn her.

Vi vil for ordens skyld nevne at verdien egentlig kan vurderes noe større for justeringen sammenlignet med konsesjonssøkt alternativ 1.0 basert på at det ligger noe lenger unna fylkesvei 367 og litt høyere i terrenget. Vi vurderer imidlertid at justeringen ikke er stor nok til at vi oppgraderer verdien ett "trinn".

3.4.3 Omfang og konsekvensvurdering

Trasejusteringen gjør ingen stor forskjell i hvilke beiter som blir berørt i forhold til alternativ 1.0 som ble utredet i hovedutredningen fra 2009, men ledningen kommer noe høyere opp i skogen, og vi vil anta at det gradvis er en økende beitebruk oppover lia, altså vekk fra fylkesvei 367, og mot de sentrale sommerbeitene. Å legge ledningen høyere opp i skogen kan derfor få et noe større omfang enn lenger ned mot fylkesveien og nærmere eksisterende ledninger. Forskjellen er likevel meget liten. Vi forventer unnvikelseeffekter slik det er beskrevet i hovedutredningen.

I hovedutredninger fra 2009 står det følgende:

"For alternativ 1.0 videre mellom Lankajavri og Kvænangsbotn, så går ledningen gjennom sommerbeiter på snaufjellet, men områdene under skoggrensen er lite brukt. Dyrene er mindre sårbare i sommerbeiter enn under kalvingen, men på den annen side går det drivingsleier i gjennom hvor det kan dannes barriereeffekter. Aktiv driving som passerer ledningen bør kunne gjennomføres uten store vanskeligheter, mens naturlige trekk kan bli hindret særlig i anleggsfasen fordi tidspunktet for trekkene ikke kan forutsies. Aktiv driving kan skje ved tidspunkter der anleggsarbeid stoppes midlertidig etter avtale med utbygger. Vi

*vurderer det til å bli **middels negativ** påvirkning i dette området under anleggsfasen og **liten negativ** påvirkning under driftsfasen."*

Vi mener at omfang (påvirkning) og konsekvens for justeringen vil ligge på samme nivå, dvs. **middels negativt** omfang og **liten/middels negativ** konsekvens under anleggsfasen og **lite negativt** omfang og **liten negativ** konsekvens under driftsfasen.

Vi vil for ordens skyld nevne at i hovedutredningen ble det ikke gitt et eget omfang eller konsekvensgrad for den lille delstrekningen der justeringen kommer, kun et gjennomsnitt for hele delstrekningen mellom Lankajavri og Kvænangsbotn. Omfang og konsekvensgrad skulle derfor egentlig vært mindre på denne delstrekningen siden justeringen kommer under skoggrensen og ikke berører driv- og trekklei (både for konsesjonssøkt alternativ 1.0 og justeringen). Siden det er sammenligningen som er viktig har vi likevel ikke differensiert på dette.

3.4.4 Avbøtende tiltak

Vi henviser til de beskrivelser av avbøtende tiltak som er gitt i hovedutredningen. Der står det blant annet at ny ledning bør komme så tett inntill eksisterende ledning som mulig.

3.5 Alternativ lokalisering av Skillemoen transformatorstasjon

Alternativ lokalisering av Skillemoen transformatorstasjon berører to reinbeitedistrikter, nærmere bestemt gruppe 2 i distrikt 19 og distrikt 25. Distriktene blir berørt indirekte da transformatorstasjonen ligger langs driv- og trekklei som går mellom sesongbeitene ved Skoddevarre.

Vi vil for ordens skyld nevne at distrikt 28 også driver dyrene sine forbi på vestsiden av Skoddevarre om våren, men distriktet flytter ikke over Skoddevarre om høsten. Vi mener derfor at ny lokalisering av Skillemoen transformatorstasjon (på østsiden av Skoddevarre) kun påvirker distrikt 19 og 25.

Alternativ lokalisering innebærer at transformatorstasjonen kommer ca. 500 meter nærmere Skoddevarre, langs alternativ 1.0.

Vi henviser til opprinnelig utredning for detaljer rundt driftsstatus og arealbruk innenfor sesongbeite. Her gjengis kun informasjon som er relevant i forhold til alternativ lokalisering av Skillemoen transformatorstasjon. Det gis også tilleggsinformasjon basert på e-post-korrespondanse og møte med formann Per M. Bals i reinbeitedistrikt 25, og e-post-korrespondanse og telefonsamtale med Anti Lannto i distrikt 19 gruppe 2, i mars 2011.

3.5.1 Status for reindriften i berørte områder

Våren 2009 var reintallet innenfor distrikt 19 og 25 på henholdsvis 4221 og 1302 dyr (Reindriftnforvaltningen, 2010). I distrikt 19 er det imidlertid kun en siida som har sesongflytting forbi Skoddevarre, men for distrikt 25 drives alle dyr forbi.

Områdene ved Skoddevarre blir brukt i forbindelse med flytting til og/eller fra sesongbeitene. Begge distrikter/grupper flytter langs eller på Storvatnet på vestsiden av Skoddevarre om våren, og drivet skjer relativt intensivt uten særlige beitestopp på den aktuelle strekningen.

Om høsten skjer drivet mindre intensivt og Skoddevarre blir da i praksis brukt som et oppsamlingsområde. I hovedutredningen fra 2009 beskrev vi høstdrivet i de berørte områdene slik:

Distrikt 19

"Om høsten frakter denne siidaen sine dyr tilbake til fastlandet rundt 7.-12. oktober. De blir sluppet i land ved Kvenvik eller et par km nordøst for Kvenvik. Dyrene trekker rett sørover mot Storvatnet og derfra trekker dyrene opp på Skoddefjellet. Dyrene trekker ned fra Skoddefjellet omtrent akkurat der den nye ledningen (alternativ 1.0) kommer opp på Skoddefjell. Dyrene er på Skoddefjell kanskje en uke og i slutten av denne perioden samler man opp dyrene i den sørvestlige delen, ned mot gjerdeanlegget til 25 (de fleste har trukket hit på egenhånd, men etternølerne blir samlet opp). Deretter blir gjerdet åpnet og dyrene trekker relativt raskt videre og stopper ikke skikkelig opp før Rypehompane. Dette trekket kan ta et par dager. Fra Rypehompane trekker dyrene videre sørover."

Distrikt 25

"Høstflytting skjer ved pramming til Kvenvika i slutten av september, her hviler dyrene et par dager ved at det settes opp mobilt sperregjerde. Dyrene drives videre på hver side av Skoddefjellet, og slaktning skjer i anlegget sørøst for Storvatnet."

Fra møtet som ble gjennomført den 23. mars i Kautokeino fikk vi tilleggsinformasjon fra distrikt 25 om at dyrene til dette distriktet kan være i fjellområdet Skoddevarre i 1-2 uker før slaktning skjer i anlegget sørøst for Storvatnet. Enkelte dyr og enkeltflokker går også ned i furuskogen på østsiden av Skoddevarre der transformatorstasjonen nå er foreslått lokalisert. Her er det lav, sopp og ellers varierte grøntbeiter som har verdi på høsten.

3.5.2 Verdi av berørte beiter

Ny lokalisering av Skillemoen transformatorstasjon har ingen betydning for vårdrivet, men området har verdi i forhold til høstdrivet og oppsamlingen. Den opprinnelige lokaliseringen av Skillemoen transformatorstasjon ble ansett for å ligge utenfor reinbeiteområdene, og områdene ble derfor ikke verdsatt. For å kunne sammenligne med ny lokalisering setter vi derfor verdi for opprinnelig plassering til **ingen**. Alternativ lokalisering ligger fortsatt i furuskogen og berører ikke Skoddevarre direkte, men kan indirekte berøre drivleien og oppsamlingsområdet på Skoddevarre. Dessuten brukes områdene i furuskogen av enkelt dyr og enkeltflokker og her får ny lokalisering en direkte effekt.

I hovedutredningen ble ikke områdene til Skillemoen transformatorstasjon verdisatt, men det står følgende om Skoddevarre: *"Alternativ 1.0 passerer både trekk- og drivingslei, anlegg og høstbeiter på Skoddefjell, og verdien av områdene vurderes til stor."* Vi mener at alternativ lokalisering av transformatorstasjon ikke berører hele Skoddevarre. Verdien for alternativ lokalisering vurderes derfor til noe lavere.

3.5.3 Omfang og konsekvensvurdering

Reindriftens synspunkt er at alternativ lokalisering av Skillemoen transformatorstasjon er negativt sammenlignet med opprinnelig lokalisering.

I hovedutredningen ble ikke omfang og konsekvens for Skillemoen transformatorstasjon utredet. Dette betyr i praksis at vi vurderte omfanget til intet omfang og konsekvens til ubetydelig.

Ny lokalisering kan påvirke dyr som går i furuskog og hindre dem fra å trekke langs med og opp den østvendte skrenten av Skoddevarre. Dyr på selve Skoddevarre kan også påvirkes bl.a. p.g.a. støy og menneskelig aktivitet ved transformatorstasjonen når stasjonen kommer nær fjellet. Unnvikelse av arealer nærmest kan bli en konsekvens.

Dyr som beveger seg ned i skogen kan i stedet for å trekke langs kanten av fjellet kunne presses ut mot innmark og bebyggelse, eventuelt må de snu og bevege seg tilbake, eller opp

fjellskråningen på enkelte steder. Dette kan øke konfliktnivået med fastboende, og gjøre samling og driv inn mot slaktegjerdet vanskeligere. Viktig høstbeite i form av lav, sopp og ellers varierte grøntbeiter kan også gå tapt som følge av unnvikelse.

Vi forutsetter at aktivt anleggsarbeid ikke skjer når de to distriktene bruker Skoddevarre i forbindelse med driv og trekk. Vi antar at anleggsfasen for en transformatorstasjon kan gå over et relativt langt tidsrom, og at en anleggsfase derfor innebærer et påbegynt byggearbeid. Sannsynligvis betyr det at omfanget i anleggsfase og driftsfase blir omtrent det samme under den forutsetning at aktivt anleggsarbeid ikke skjer under sesongflyttingen. Omfang og konsekvens i både anleggsfasen og driftsfasen vurderes derfor til **lite negativt**. Dette betyr at den nye lokaliseringen er mer negativ enn den opprinnelige hvor det var intet omfang og ubetydelig konsekvens. De negative konsekvensene er sammenlignbare for de to distriktene.

3.5.4 Avbøtende tiltak

Et sperregjerde som leder dyrene forbi trafostasjonen og forhindrer at dyr presses ut mot innmark kan være avbøtende. Et slikt gjerde bør gå parallelt med Skoddevarre og lede trekk av dyr i en passasje mellom transformatorstasjonen og fjellskrenten. Gjerdets lokalisering må være en avklaring som gjøres med reindriften og andre brukerinteresser i området.

Transformatorstasjonen kan justeres 50-100 m lenger øst slik at hele stasjonen kommer på østsiden av eksisterende vei. Dette vil gi en større passasje på innsiden av stasjonen og forbi fjellskrentene. Reindriften er imidlertid usikker på om flytting av stasjonen til østsiden av veien vil ha noen særlig betydning.

I tillegg anbefales de samme type avbøtende tiltak i forhold til de to distriktene som er beskrevet i hovedutredningen fra 2009.

3.6 Nytt alternativ 1.34 og flytting av to 132 kV-ledninger i Hammerfest

Trasealternativ 1.34 og flytting av to 132 kV-ledninger i Hammerfest berører reinbeitedistrikt 20 Kvaløy innenfor sommerbeitene. Vi henviser til opprinnelig utredning for detaljer rundt driftsstatus og arealbruk innenfor sesongbeite. Her gjengis relevant informasjon fra denne utredningen og det gis tilleggsinformasjon basert på e-post-korrespondanse med formann i reinbeitedistrikt 20, Aslak Ante Sara, i mars 2011.

Ledningsalternativ 1.34 bryter av fra alternativ 1.0 omtrent der alternativ 1.22 kommer inn på alternativ 1.0. Alternativet går rett nordvestover på sørvestsiden av Hyggevatnet og til Hyggevatn transformatorstasjon. Alternativ 1.34 er ca. 2 km langt. De to eksisterende 132 kV- ledningene som går parallelt med opprinnelig alternativ 1.0 på nordøstsiden av Hyggevatnet vil eventuelt bli revet og lagt opp parallelt etter det nye alternativ 1.34.

3.6.1 Status for reindriften i berørte områder

Våren 2009 var reintallet innenfor dette distriktet på 2217 dyr (Reindriftsforvaltningen, 2010). Distriktet driver med felles flokk både sommer og vinter.

Etter flytting fra vinterbeitet før kalving sprer dyrene seg utover Kvaløya, og områdene ved alternativ 1.34 og opprinnelig alternativ 1.0 på samme strekning, benyttes fra april/mai og ut september. Terrenget her er småkupert og det er mange gode beitelommer jevnt over det hele. Totalt sett er beiteverdien i området litt over gjennomsnittelig god i forhold til resten av Kvaløya (Norut IT rappprt nr 9/2007).

Områdene rundt Hyggevatnet er dessuten viktig kalvingsland, og hele Fugnesdalen og områdene rundt er viktig i forhold til driv og trekk. Den smale passasjen her utgjør en flaskehals i forhold til utnyttelse av de nordøstlige områdene på Kvaløya.

I hovedutredningen fra 2009 beskrev vi verdien av de berørte områdene slik:
"Distriktet bruker også områdene helt inn til "bygg-gjerdet" rundt Hammerfest som beiter. Områdene rundt Fugnesdalen er meget viktig i forbindelse med trekk til og fra den nordlige enden av Kvaløya. Passering av dalen er en av flaskehalsene når det gjelder bruk av Mylingen. Her er vi også innenfor hovedkalvingsområdet, selv om ledningen går helt i ytterkant."

3.6.2 Verdi av berørte beiter

Alternativ 1.34 går gjennom beiter som ligger nærmere bebyggelse enn alternativ 1.0. Dette reduserer verdien sammenlignet med arealer lenger unna menneskelig påvirkning. Reindriften har opplyst at alternativ 1.34 vil være med å skjerme de mer sentrale og østlige delene av driv- og trekklei. Dette forutsetter imidlertid at de to eksisterende 132 kV-ledningene blir flyttet etter.

I hovedutredningen fra 2009 beskrev vi verdien av de berørte områdene slik:
"Kalving og driv/trekk på sørsiden av Fugnesdalen gjør at disse områdene også har stor verdi. Drivet skjer i forbindelse med oppsamling av dyr på høsten, men trekk skjer igjennom hele sesongen. Hyggevatn vurderes også til å ha stor verdi".

Disse vurderingene stemmer fortsatt, og områdene som er berørt av eksisterende 132-ledninger langs alternativ 1.0 vurderes til **stor** verdi.

Beitene som er berørt av alternativ 1.34 vurderes til **stor/middels**.

3.6.3 Omfang og konsekvensvurdering

Reindriften synspunkt er at alternativ 1.34 inklusive flytting av eksisterende 132 kV-ledninger på samme strekning vil være positivt sammenlignet med opprinnelig alternativ 1.0.

Eksisterende ledninger og det opprinnelige alternativet 1.0, går gjennom mer ubebygde og mindre menneskepåvirkete arealer enn alternativ 1.34. Ut i fra at reinen må forventes å unngå de menneskepåvirkete arealene vil det sannsynligvis være større tettheter av rein i områdene ved alternativ 1.0 (spesielt når man har fjernet eksisterende ledninger) enn ved alternativ 1.34. Dette gjelder både i forhold til kalving og dyr på vanlig beite. Driv og trekk som går fra Sætergamdalen/Fugelsnesdalen til Kvalfjorden vil også bli mindre påvirket. I hovedutredningen for anleggsfasen står det oppsummert følgende for alternativ 1.0 på denne strekningen: "Kan føre til forsinkelse av trekk over Fuglenesdalen, spesielt simple med kalv. Vil også skape frykt, flukt og unngivelse i forbindelse med vanlig beite. Vil også påvirke kalvingen negativt". For driftsfasen står det "*Kan skape problemer med trekk over Fuglenesdalen, men ledningen går parallelt med eksisterende linje og tilleggseffekten blir begrenset. En 420 kV-ledning gir betydelig økt forstyrrelse sammenlignet med 132-kV ledning. Spesielt siden det er relativt trange områder.*"

3.6.3.1 Anleggsfasen

Siden anleggsarbeidet innebærer en sanering av eksisterende 132 kV-ledninger og deretter en ny oppføring av de to samme ledningen parallelt med alternativ 1.34, vil anleggsfasen bli større sammenlignet med alternativ 1.0. Omfang og konsekvens i anleggsfasen vurderes derfor til **stort negativt** for alternativ 1.34 (sammenlignet med middels/stort negativt omfang og stor/middels negativ konsekvens for alternativ 1.0).

3.6.3.2 Driftsfasen

Når det gjelder driftsfasen forventes negative effekter å bli betydelig redusert. Frigjøring av arealene på nordøstsiden av Hyggevatnet er positivt i forhold til både kalving, beite- og driv- og trekklei. Det totale omfanget og konsekvens for alternativ 1.34 blir vurdert til **ubetydelig/liten positiv**, avhengig av om man velger å bygge ut med 420 kV-ledning (ubetydelig) eller 132 kV-ledning (liten positiv). Vi vil her understreke at denne vurderingen gjelder kun ledningstraseen, dvs. at den negative effekten fra trafostasjonen ved Hyggevatn ikke er tatt med i vurderingene.

Ut i fra dette er konklusjonen at det nye alternativet 1.34 er betydelig mindre negativt for reindriften enn opprinnelig alternativ 1.0. Vi vil for ordens skyld nevne at vi har vurdert driftsfasen som betydelig viktigere enn den relativt korte anleggsfasen.

3.6.4 Avbøtende tiltak

Vi anbefaler de samme type avbøtende tiltak i forhold til reinbeitedistrikt 20 Kvaløya som er beskrevet i hovedutredningen fra 2009.

4. OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

Det er totalt tre nye alternativer, 5 nye trasejusteringer og en alternativ lokalisering av transformatorstasjon som har blitt vurdert i denne rapporten. Sammenlignet med opprinnelige alternativer er noen av forandringene positive, mens andre er negative. Dette er oppsummert i tabell 1.

Tabell 1: Konsekvensgrad for nye alternativer og trasejusteringer og sammenligning med konsesjonssøkte alternativ.

Strekning (og distrikt)	Konsekvensgrad for nytt utredet alternativ	Konsekvensgrad for alternativet i hovedutredningen (2009)	Sammenligning av nytt og opprinnelig alternativ
Sørkjosen mellom Balsfjord trafo og Høgberget (Rbd 27T)	Anlegg (1.25): Liten negativ Drift (1.25): Middels negativ	Anlegg (1.0): Liten negativ Drift (1.0): Middels/liten negativ	Nytt alternativ 1.25 er mer negativt for reindriften enn konsesjonssøkt alternativ 1.0
Nordkjosbotn mellom Russeneset og Tamokdalen (Rbd. 27T)	Anlegg (justert 1.0): Liten negativ Drift (justert 1.0): Liten negativ	Anlegg (1.0): Liten negativ Drift (1.0): Liten negativ	Ingen vesentlig forskjell mellom justert 1.0 og konsesjonssøkt alternativ 1.0
Balsfjordeidet mellom Tamokdalen og Mortensdalen (Rbd. 19/32T)	Anlegg (justert 1.0): Middels negativ Drift (justert 1.0): Middels negativ	Anlegg (1.0): Middels negativ Drift (1.0): Middels negativ	Samme konsekvensgrad, men justeringen vil antakelig være noe mer negativ fordi den berører reinen høyere opp i lia og vekk fra E6
Kryssingen av Kåfjorddalen (Rbd. 37 og 36)	Anlegg (1.5.1): Stor/middels negativ Drift (justert 1.5.1): Stor/middels negativ for 37 og middels negativ for 36	Anlegg (1.5-1.3): Stor/middels negativ Drift (1.5-1.3): Stor/middels negativ for 37 og middels negativ for 36	Samme konsekvensgrad, men 1.5.1 likevel noe mindre negativ fordi Suonjercøhkat og trekk opp her blir mindre berørt.
Sørbukta i Kvænangsbotn (Rbd. 35)	Anlegg (justert 1.0): Liten/middels negativ Drift (justert 1.0): Liten negativ	Anlegg (1.0): Liten/middels negativ Drift (1.0): Liten negativ	Justeringen vil ikke føre til noen vesentlig endring av konsekvensgrad.
Skillemoen trafo (Rbd. 19 og 25)	Anlegg (Ny lokalisering): Liten negativ Drift (Ny lokalisering): Liten negativ	Anlegg (Opprinnelig lokalisering): Ubetydelig Drift (Opprinnelig lokalisering): Ubetydelig	Forslaget til ny lokalisering vil være mer negativt i forhold til de to berørte reinbeitedistriktene
Kvaløya fra Storvatnet til Fuglensdalen (Rbd. 20)	Anlegg (1.34 +132kV): Stor negativ Drift (1.34 +132kV): Ubetydelig- liten positiv	Anlegg (1.0): Stor/middels negativ Drift (1.0): Liten – middels/stor negativ	Alternativ 1.34 er mer negativt i anleggsfasen, men positivt i driftsfasen. Totalt sett vurderer vi alternativ 1.34 som klart positivt sammenlignet med alternativ 1.0

REFERANSELISTE

Det finnes ingen kilder i gjeldende dokument.

Ask Rådgivning AS
Arbins gate 4, 0253 Oslo
Telefon 970 82 742
askrad@askradgivning.no
www.askradgivning.no